

NRC SPECIAL

Donderdag 26 juni 2014

Het vernieuwde Mauritshuis

Open na 2 jaar verbouwing: het Mauritshuis wil
het moderne Gouden Eeuw-museum worden

EN VERDER

Pagina 5
Architectuur uitbreiding is
'onopvallend spectaculair'

Pagina 8-9
Puttertje, Meisje met parel: de
topstukken van het Mauritshuis

Pagina 11-12
Directeur Gordenker over de
5 ambities van het museum

Architectuur

Architect Hans van Heeswijk liet zich voor de verbouwing van het Mauritshuis inspireren door de onderaardse toegang van het Louvre in Parijs. Het resultaat: een gebouw zonder franje, met grote aandacht voor details. Een recensie én een gesprek met de architect.

Ongemerkt ondergronds

Gebouw Mauritshuis

Verbouwing en uitbreiding Mauritshuis Den Haag. Opdrachtgever: Stichting Koninklijk Kabinet van Schilderijen Mauritshuis. Ontwerp: 2009-2011. Uitvoering 2012-2014. Bouwkosten: 30 mln euro.

Door **Bernard Hulsman**

Steeds vaker duiken musea voor hun uitbreidingen de grond in. In 2011 heropende het Drents Museum in Assen met een nieuwe, ondergrondse tentoonstellingsruimte. Een jaar later werd de 'badkuip' opgeleverd, de uitbreiding van het Stedelijk Museum in Amsterdam die ook een grote ondergrondse expositieruimte heeft. En in 2013 ging eindelijk het verbouwde Rijksmuseum in Amsterdam open, met twee grote, uitgegraven binnenhoven die met elkaar zijn verbonden door een brede ruimte onder de beruchte fietstunnel door.

Ook het verbouwde Mauritshuis heeft nu een ingang en foyer onder de grond gekregen. Die is volgens de architect van de uitbreiding, Hans van Heeswijk, geïnspireerd door de onderaardse toegang die het Louvre in Parijs in 1989 kreeg naar een ontwerp van I.M. Pei (zie onder). Maar anders dan het Louvre heeft het Mauritshuis geen piramide of ander nadrukkelijk aanwezig bouwsel gekregen om de ingang te markeren. Links voor het Mauritshuis, in een hoek van het pleintje, staat slechts een bescheiden, maar mooi lifthokje in de vorm van een geheel glazen cilinder. Naast de cilinder voert een trap naar beneden naar een verzonken binnenhof, van waar de bezoeker door een hoge draaideur en klapdeuren het museum in kan.

Eenmaal binnen, krijg je nergens het gevoel dat je ondergronds bent: de foyer achter de draaideur is een verrassend ruime en overzichtelijke hal. Links zijn de trappen en de lift naar het eigenlijke Mauritshuis, het zeventiende-eeuwse stadspaleis van Jacob van Campen, de voorman van het Hollandse classicisme. Rechts bevindt zich een groot, welvend meubel van lichtge-

kleurd hout waar de loketten en de garderobe in zijn ondergebracht. Daarachter ligt de museumwinkel, met links daarvan een trapje dat onder de straat (Korte Vijverberg) voert naar de nieuwe vleugel van het museum die is ondergebracht in een bakstenen art-decogebouw van architect Jo Limburg uit 1932. Hier zijn, op verschillende etages, onder meer de brasserie, kantoren en bovenal de nieuwe tentoonstellingsruimte gelegen.

De ruimtelijkheid van de ondergrondse foyer is vooral te danken aan het daglicht dat er van twee kanten binnenkomt. Niet alleen bij de ingang valt het rijkelijk naar binnen door de geheel glazen wand tussen het binnenhof en de foyer, maar ook boven de garderobe. Hier heeft Van Heeswijk een deel van de bestrating van het pleintje voor het Mauritshuis vervangen door glazen platen. Ook in het muurtje dat oorspronkelijk de scheiding was tussen het plein en De Vijverberg zijn ramen aangebracht.

Van Heeswijk heeft de nieuwbouw ontworpen in zijn gebruikelijke, rustige, neomodernistische stijl. Geen spektakel, geen franje: de muren van de foyer zijn, op die van de grijze liftschacht na, strak wit en de vloer is bekleed met grijs natuursteen.

Tegenover het gebrek aan spektakel staat een opvallend grote aandacht voor details. Vooral de lift van de onderaardse foyer naar de hal van het oude Mauritshuis is knap ontworpen. Normaal is een lift een 'element' waar een architect zich nauwelijks mee bemoeit, maar die in het Mauritshuis is op een onopvallende manier spectaculair. Anders dan normaal bevindt het mechanische deel van de lift zich niet in het bovenste deel van de liftschacht. Dat kon ook niet, want de lift komt boven pal achter de hoofdingang van het oude Mauritshuis uit. Daar staat nu een geheel glazen doosje. Als de lift beneden in foyer staat, vormt de wit marmeren vloer in de hal één geheel en is het elegante doosje een tochtportiek dat door zijn totale doorzichtigheid niet storend aanwezig is. Komt de lift omhoog, dan wordt de marmeren vloer, als de lanceerbasis van de villa van The Thunderbirds, opgetild om weer keurig op zijn plaats in de vloer te vallen als die weer naar beneden gaat.

De ruimtelijkheid van de **ondergrondse foyer** is te danken aan het licht dat binnenkomt.

'In een museum wil je weten waar je heen moet'

Door **Bernard Hulsman**

Hans van Heeswijk architecten is gespecialiseerd in verbouwingen van musea. Voor het bureau het nu voltooide Mauritshuis verbouwde, nam het onder meer de renovatie en uitbreiding van het Graphic Design Museum in Breda (2008) voor zijn rekening. Nu werkt het aan de uitbreiding van het Van Gogh Museum in Amsterdam.

Renovatie en verbouwing vereisen een andere houding van de ontwerper dan nieuwbouw, legt Hans van Heeswijk uit in de brasserie van het Mauritshuis. „Bij een verbouwing moet je het bestaande gebouw eerst begrijpen, voordat je het kunt vertimmeren”, zegt hij. „Voor een architect

Hans van Heeswijk

FOTO ILCO KEMMERE

betekent dit dat het bij een verbouwing veel meer gaat over ordenen en opruimen dan over vormgeven.”

Voor de verbouwing van Het Mauritshuis was de ondergrondse ingang die het Louvre in Parijs in 1989 kreeg naar een ontwerp van I.M. Pei het voorbeeld. „Als je in het Louvre naar binnen gaat, weet je onmiddellijk waar je heen moet. Zo moest het ook in het Mauritshuis worden. Maar een piramide of iets soortgelijks op het plein voor het Mauritshuis was natuurlijk uitgesloten. Daar moest zo min mogelijk staan om het Mauritshuis, misschien wel het mooiste gebouw van het Hollandse classicisme, in zijn waarde te laten.”

„Een museum is op de eerste plaats een publieksgebouw”, zegt Van Heeswijk over de heldere eenvoud van de verbouwing. „De bezoekers moeten

zich welkom voelen en zich snel kunnen oriënteren. Daarom moet een museum licht en overzichtelijk zijn.”

Eerder, in 2009, verbouwde Van Heeswijk een ander zeventiende-eeuws gebouw in de Hollands-classicistische stijl, Amstelhof, tot museum

Het Mauritshuis was een ingewikkeld bouwproject

Hermitage Amsterdam. „Bij de Hermitage ging het vooral om het doorbreken van de hokkerigheid van het oude bejaardenhuis”, zegt hij over het verschil tussen beide verbouwingen. „Bij het Mauritshuis hebben we nau-

welijks iets veranderd aan het stadspaleis. Wel hebben we in de nieuwe foyer een middel gebruikt dat we ook bij de verbouwing van de Hermitage hebben toegepast om goede ruimtes te maken: lichtlijnen creëren door het licht van twee kanten te laten komen.

„Het Mauritshuis is in omvang slechts de helft van de Hermitage, maar als bouwproject wel twee keer zo ingewikkeld. Vooral de logistiek was uiterst complex: drie verschillende bouwdelen boven en onder elkaar, vier verschillende, gecompliceerde funderingstechnieken en een bouwplaats zo groot als een postzegel.”

„Een collectie van wereldniveau, verdient een gebouw op topniveau”, zegt Van Heeswijk over zijn aandacht voor details bij de verbouwing. „Als architect mag je dan niet rusten voor het laatste schroefje op zijn plek zit.”